

การปลูก “ไม้ผล” ในภาชนะ

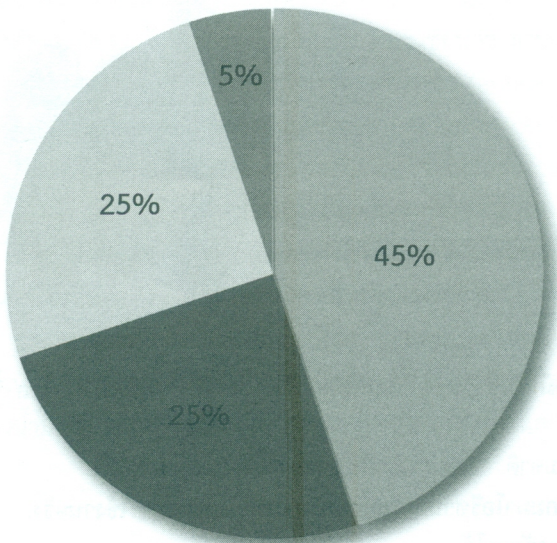
พิชัย สมบูรณ์วงศ์

นักวิชาการเกษตรชำนาญการพิเศษ
สำนักวิจัยและส่งเสริมวิชาการการเกษตร
มหาวิทยาลัยแม่โจ้

292017

1. แนวความคิดและจุดเริ่มต้นในการปลูกไม้ผล ในภาชนะ

เนื่องจากพื้นที่สวนเป็นที่นาและที่ลุ่ม จึงปลูกพืช
โดยยกร่องปลูกไม้ผลและเลี้ยงปลา ปัญหาคือไม้ผลเจริญเติบโต
ช้าใบเหลือง และทยอยตายสาเหตุเนื่องมาจากต้นไม้หายใจ
ทางราก น้ำใต้ดินสูงน้ำเข้ามาแทนที่ช่องว่างอากาศในดิน โดย
ปกติทั่วไปดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ จะประกอบด้วย

- แร่ธาตุอาหาร
- น้ำ
- อากาศ
- อินทรีย์วัตถุ

จึงเริ่มปลูกไม้ผลในภาชนะ และก็เจริญเติบโตดี
ให้ผลผลิตดี และที่สำคัญคือให้ผลผลิตตลอดปี

2. การปลูกไม้ผลในภาชนะมีประโยชน์อย่างไร ประโยชน์ของการปลูกไม้ผลในกระถาง

- พื้นที่ดินไม่เหมาะสมในการปลูกพืช เช่น น้ำ
ใต้ดินสูง ดินเปรี้ยวจัด ดินเค็มจัด เป็นทราย
จัด ดินเป็นกรดหิน ฯลฯ
- ไม่มีพื้นที่ดินก็สามารถปลูกได้
- ใช้พื้นที่น้อย
- เคลื่อนย้ายไปไว้ที่ไหนก็ได้
- ควบคุมการออกดอก ติดผลและรสชาติได้
- เป็นไม้ดอกไม้ประดับได้ เพราะไม้ผลบาง
ชนิดดอกหอม บางชนิดใบสวยงาม และบาง
ชนิดผลมีสีสวยงาม
- มีไม้ผลหลากหลายชนิดได้บริโภค
- สร้างความอบอุ่นในครอบครัว
- ดูดซับมลภาวะ ดูดซับคาร์บอนไดออกไซด์
คายออกซิเจน
- ลดภาวะโลกร้อน
- จำหน่ายเป็นอาชีพหลัก อาชีพเสริม เพิ่มราย
ได้

3. ข้อควรปฏิบัติก่อนปลูกไม้ผลในภาชนะ

- ต้องมีใจรักและชอบการปลูกไม้ผล
- ต้องมีเวลาให้
- ต้องศึกษาหาความรู้ ในแต่ละชนิดของพืช
อย่างลึกซึ้ง
- ต้องรู้จักสังเกต ตรวจสอบ และเป็นทั้งผู้ปลูก
และทดลองเปรียบเทียบ
- รู้จักวางแผน และการบริหารจัดการ

4. ชนิดของไม้ผลที่สามารถปลูกในภาชนะได้สำเร็จแล้ว เช่น

ไม้ผลที่สามารถปลูกในภาชนะสำเร็จแล้ว

- มะกรูด มะนาว ส้ม ส้มโอ
- มะม่วง มะม่วงแพนซี
- ทับทิม มะเฟือง น้อยหน่า มะยม มะไฟ ละครุด
- ลำไย ลิ้นจี่ มะดัน มะปราง มะยงชิด
- พริกไทย ชมพู่มะเหมี่ยว

กำลังดำเนินการทดลอง เช่น ทูเรียน ลองกอง เงาะ มังคุด

5. มีหลักเกณฑ์ในการเลือกชนิดของพืชที่ปลูกในภาชนะอย่างไร และไม้ผลต้นใหญ่ๆ สามารถปลูกในภาชนะได้หรือไม่

คิดว่าไม้ผลหรือพืชทุกชนิดสามารถปลูกในภาชนะได้ ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของผู้ปลูก เช่น เพื่อจำหน่ายผลผลิต ควรใช้ภาชนะที่ใหญ่ เช่น วงบ่อซีเมนต์ ถ้าหากต้องการขยายทั้งกระถางก็ปลูกในกระถางที่สามารถเคลื่อนย้ายได้สะดวก แต่ทุกอย่างจะต้องตอบโจทย์ได้ว่า เพราะอะไร? ทำไม? เพื่ออะไร?

6. วัสดุปลูก การให้น้ำ และการให้ปุ๋ย ไม้ผลที่ปลูกในภาชนะ

วัสดุปลูก

ดินดำ (หน้าดิน)	1	ส่วน
แกลบดิน (เปลือกข้าว)	2	ส่วน
มูลวัว, มูลควาย	1	ส่วน

ภาชนะที่ใช้ปลูก

- วัสดุที่ไม่ใช้ประโยชน์แล้ว เช่น ปับ กะละมัง ถังน้ำ ตุ่มใส่น้ำ ตุ่มกรองน้ำ หม้อต่างๆ ยางรถยนต์ ฯลฯ
- กระถางพลาสติก กระถางดินเผา กระถางโอ่งมังกรราซบุรี วงบ่อซีเมนต์ ฯลฯ

การให้น้ำ

การให้น้ำใช้มือจับดินดู ถ้าดินยังชุ่มอยู่ก็ยังไม่ต้องให้น้ำหรือจะรดน้ำวันเว้นวันก็ได้ ควรใช้ใบจามจรี หรือใบก้ามปูคลุมหน้าดิน แล้วใช้มูลวัวหว่านทับ จะประหยัดการให้น้ำ โดยจะรดน้ำ 3-4 วันก็ได้ การให้น้ำควรใช้สายยางรดเพราะ

1. จะได้สุขภาพร่างกาย สมบูรณ์ แข็งแรง
2. จะได้สังเกตสุขภาพของต้นไม้ว่าเป็นอย่างไร

3. ความต้องการน้ำของต้นไม้แต่ละช่วงแต่ละชนิดไม่เหมือนกัน

การให้ปุ๋ย

การให้ปุ๋ยที่ปลูกไม้ผลในภาชนะ ถ้าไม่จำเป็นจริงๆ ไม่ควรใช้ปุ๋ยวิทยาศาสตร์หรือปุ๋ยเคมี เพราะใส่ประจำจะทำให้เกิดการสะสมในดิน ต้นไม้จะตายได้ ควรใช้ใบจามจรี หรือใบก้ามปูแห้ง คลุมและหว่านปุ๋ยคอกทับอีกทีแล้วรดน้ำ จะทำให้ไม้ผลเจริญเติบโต และให้ผลผลิตได้ ปุ๋ยเคมีอาจจำเป็นช่วงกระตุ้นให้ออกดอก ใช้สูตร 12-24-12 ครั้งหนึ่งและใช้อีกครั้งตอนไม้ผลสร้างแป้ง คือมีเนื้อใช้สูตร 13-13-21 หรือ 8-24-24 หรือ 0-0-60 โดยเฉพาะไม้ผลที่มีรสชาติจากเปรี้ยวไปหวาน เช่น ลิ้นจี่ มะยงชิด ส้มและส้มโอ ฯลฯ

7. ลักษณะและขนาดของภาชนะมีผลต่อการปลูกไม้ผลอย่างไร

ลักษณะและขนาดของภาชนะมีผลต่อการให้ผลผลิตของไม้ผล ภาชนะขนาดใหญ่ให้ผลผลิตมากกว่าภาชนะขนาดเล็ก โดยลักษณะ ขนาดและคุณภาพของผลผลิตไม่แตกต่างกัน แต่จะแตกต่างกันเฉพาะปริมาณผลผลิตเท่านั้น กระถางขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 12 นิ้ว ปลูกมะนาวให้ผลผลิต 30 ผล แต่ขนาดกระถางเส้นผ่าศูนย์กลาง 18 นิ้ว ให้ผลผลิต 60 ผล วงบ่อซีเมนต์ ให้ผลผลิต 300 - 500 ผล

8. แนะนำเทคนิคการควบคุมรสชาติและการเพิ่มผลผลิต

การไว้ผลของไม้ผลในภาชนะ ควรจะมีการแต่งช่อผล เพื่อให้เหมาะสมและสมดุล ระหว่างขนาดของผลกับช่อผล เช่น 1 ช่อผลของส้มโอ มะม่วง น้อยหน่า ควรจะไว้ผล 1 ผลเท่านั้น ถ้าหากเป็นชมพู่ 1 ช่อผล ไม่ควรเกิน 3 ผล ส่วนการให้ปุ๋ยในขณะที่ผลไม่มีขนาดเท่าเมล็ดถั่วเขียว ควรใช้สูตร 25-7-7 ซึ่งในระยะแรกผลไม้จะมีแต่เปลือกกับเมล็ดยังไม่เนื้อ ในระยะที่ผลไม้เริ่มมีเนื้อให้ใช้สูตร 13-13-21, 8-24-24 หรือ 0-0-60 จำเป็นต้องใช้ปุ๋ยเคมี เนื่องจากไม้ผลบางชนิดมีการพัฒนาการสูง แก่ จากเปรี้ยวไปหวาน เช่น ลิ้นจี่ ส้มโอ มะยงชิด เป็นต้น ส่วนไม้ผลที่มีการพัฒนาจากหวานไปหวาน เช่น ลำไย กัลย ไม่จำเป็นต้องใช้ปุ๋ยเคมีใช้เฉพาะปุ๋ยคอกเท่านั้นก็เพียงพอ การเพิ่มผลผลิตไม้ผลในภาชนะขึ้นอยู่กับขนาดของภาชนะ ขนาดอายุของต้นไม้ และขนาดของไม้ผลชนิดนั้น ๆ

9. การขยายพันธุ์ไม้ผลในภาชนะใช้วิธีใดจึงจะเหมาะสม

การขยายพันธุ์ไม้ผลมีทั้ง ขยายพันธุ์โดยใช้เพศและไม่

ใช้เพศ การขยายโดยใช้เพศ เช่น การเพาะเมล็ด มีทั้งข้อดีและข้อเสีย ข้อดี คือ ได้ต้นพันธุ์เป็นจำนวนมาก มีระบบรากแก้ว และอาจจะได้พันธุ์ใหม่ที่ดีจากการกลายพันธุ์ แต่มีข้อเสียคือ ต้นเล็ก ออกดอกติดผลช้า และอาจจะได้พันธุ์ที่ไม่ตรงตามสายพันธุ์ มีไม้ผลบางชนิดที่จำเป็นต้องใช้เมล็ดเพาะ เนื่องจากไม่สามารถใช้วิธีอื่นได้ และการเพาะเมล็ดจำเป็นต้องใช้เพื่อนำไปเป็นต้นตอในการขยายพันธุ์ โดยวิธีอื่น เช่น การเสียบยอด การทาบกิ่ง ฯลฯ การขยายพันธุ์โดยไม่ใช้เพศ เช่น การตอนกิ่ง การปักชำ การเปลี่ยนยอด การทาบกิ่ง มีข้อดีคือ ได้กิ่งพันธุ์ที่มีขนาดใหญ่ให้ผลผลิตเร็ว ส่วนข้อเสียคือ ต้องใช้กิ่งพันธุ์จำนวนมาก การขยายพันธุ์ไม้ผลในภาชนะให้เหมาะสมนั้น ขึ้นอยู่กับไม้ผลชนิดนั้นๆ เช่น ลำไย ลิ้นจี่ มะนาว ส้มโอ ชมพู ใช้วิธีตอนกิ่ง ส่วนมะม่วง มะปราง มะยงชิด น้อยหน่า พุริณ ลองกอง ใช้วิธีการเปลี่ยนยอด และมะขาม มะม่วง มะยงชิด ใช้การทาบกิ่ง

10. แนะนำการปลูกไม้ผลในภาชนะเพื่อเป็นอาชีพ

การปลูกไม้ผลในกระถางเพื่อเป็นอาชีพ ปัจจุบันพื้นที่อยู่อาศัยมีราคาแพง แต่ละครอบครัวมีพื้นที่บริเวณรอบๆ บ้านน้อยหรือบางครอบครัวไม่เหลือพื้นที่สำหรับปลูกต้นไม้เลย

แต่ต้องการจะปลูกไม้ผลไว้ภายในบริเวณบ้าน การปลูกไม้ผลในกระถางเพื่อเป็นอาชีพสามารถจะใช้ภาชนะอะไรก็ได้ตั้งแต่ปี๊บ กะละมัง ถังน้ำ ตุ่มใส่น้ำ ตุ่มกรองน้ำ หม้อต่างๆ ยางรถยนต์ กระถางพลาสติก กระถางดินเผา กระถางโถ้งมั่งกระราชบุรี วงบ่อซีเมนต์ ฯลฯ ส่วนชนิดไม้ผลที่จะปลูกลงในกระถางเพื่อเป็นอาชีพ ปลูกได้ทุกชนิดตั้งแต่ กลัวยี่น้ำว่า ไปจนถึงมะพร้าว แต่จำเป็นต้องมีองค์ความรู้ในแต่ละชนิดของไม้ผล การปลูกไม้ผลลงในกระถางจำเป็นที่จะต้องเปลี่ยนขนาดของกระถางอยู่เรื่อยๆ ตามขนาดของต้นไม้ผล ไม้ผลที่ปลูกลงในกระถางยังมีขนาดใหญ่ราคาจะแพงขึ้นตามลำดับ แต่จะให้ราคาแพงจริงๆ จะต้องออกดอกติดผลให้ผู้ซื้อเห็นแล้วถ้าจะให้ราคาแพงสุดๆ นอกจากจะออกดอกติดผลแล้วจะต้องมีหลากหลายสายพันธุ์ในกระถางเดียวกัน เช่น การปลูกไม้ผลมะม่วง 1 กระถางมี 4 สายพันธุ์ (การปลูกมะม่วงแฟนซี การปลูกน้อยหน่าแฟนซี เป็นต้น)

11. แหล่งเลือกซื้อพันธุ์ที่น่าสนใจ

แหล่งเลือกซื้อพันธุ์ ควรจะเป็นแหล่งสถานที่เชื่อถือได้ตรงตามสายพันธุ์ ไม่หลอกลวง อธิบายถึงข้อดีข้อเสียของไม้ผลแต่ละพันธุ์ ราคาไม่แพงจนเกินไป อาจจะเป็นหน่วยราชการและเอกชนก็ได้เช่น ภาคเหนือจังหวัดเชียงใหม่ก็มีมหาวิทยาลัยแม่โจ้ โครงการหลวง มหาวิทยาลัยเชียงใหม่และตลาดค้าเหียง ทางภาคกลาง มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน สวนจตุจักร ภาคตะวันออก จังหวัดปราจีนบุรี ถ้าจะให้ได้ไม้ผลสายพันธุ์ที่จำแนกตามท้องถิ่น เช่น ส้มโอขาวแตงกวาก็ต้องไปจังหวัดชัยนาท ส้มโอพันธุ์ขาวพวงขาวใหญ่ จังหวัดนครปฐม ส้มโอพันธุ์ขาวน้ำผึ้ง จังหวัดพิจิตร ละมุด จังหวัดสุโขทัย มะพร้าวน้ำหอม จังหวัดนครปฐมและจังหวัดสมุทรสาคร ลำไย จังหวัดเชียงใหม่ ลิ้นจี่ จังหวัดพะเยา และสมุทรสาคร เป็นต้น

ท่านผู้อ่านท่านใดสนใจสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่
 อาจารย์พิชัย สมบูรณ์วงศ์ นักวิชาการเกษตรชำนาญการพิเศษ
 ฝ่ายนวัตกรรมและถ่ายทอดเทคโนโลยี สำนักวิจัยและส่งเสริมวิชาการการเกษตร
 มหาวิทยาลัยแม่โจ้ โทร. 0 5387 3938 - 9 และ 089 - 6311432
 ในวันและเวลาราชการ